

Demográfia és Szociológia Doktori Iskola
Módszertan szigorlati tételek, 2016-2017

1) Ismertesse az indukció, verifikáció, konfirmáció, falszifikáció fogalmát és a kapcsolódó módszertani problémákat!

Irodalom:

Altrichter Ferenc, 1993. „A konfirmáció paradoxonairól” in. *Észérvek az európai filozófiai hagyományban*, Budapest: Atlantisz, 257-287.

Rudolf Carnap, 1972. „Ellenőrizhetőség és jelentés” in *A Bécsi Kör filozófiája*, Budapest: Gondolat.

Carl Hempel, 1998. "Az indukció újabb problémái" in Laki János, *Tudományfilozófia*, Budapest: Osiris.

David Hume, 1973. *Tanulmány az emberi értelemről*, Budapest: Helikon, 4. és 5. fejezet.

Karl Popper, 1997. *A tudományos kutatás logikája*, Budapest: Európa, 4. fejezet.

2) Ismertesse a tudományfejlődés főbb elméleteit!

Irodalom:

Paul Feyerabend, 1998. "A tudomány egy szabad társadalomban" in Laki János, *Tudományfilozófia*, Budapest: Osiris, 153-169

Thomas Kuhn, 2000. *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest: Osiris.

Lakatos Imre, 1997. "Kritika és a tudományos kutatási programok metodológiája" in *Lakatos Imre tudományfilozófiai írásai*, Budapest: Atlantisz, 19-64.

Karl Popper, 1997. *A tudományos kutatás logikája*, Budapest: Európa, 1. fejezet.

3) Kutatási témáján keresztül mutassa be a kutatási folyamat (*kutatási kérdés – konceptualizálás – operacionalizálás - módszer kiválasztása*) egyes fázisaiban felmerülő nehézségeket, a kutatási folyamat egyes fázisainak összekapcsolódását! Érintse az érvényesség és megbízhatóság kérdését is!

Irodalom:

Babbie, Earl, 1999.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, Bp., 103-135.

4) Ismertesse a (térben vagy időben különböző) népességek demográfiai magatartásának *összehasonlításához* használt módszereket, különös tekintettel a direkt és indirekt standardizálásra, a keresztmetszeti és kohorsz elemzésre. Illusztrálja a keresztmetszeti és a kohorsz elemzést Lexis diagramon!

Irodalom:

Hunyadi László, Vita László, 2008. *Statisztika I*. Aula kiadó, Budapest. Összetett viszonyszámok összehasonlítása standardizálással. p. 186-197.

Rowland, D.T. 2003. *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 119–149.

Szabady Egon, szerk. 1964. *Bevezetés a demográfiába*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest. A halandóság összehasonlíthatósága (standardizálás) 326-330. old.

5) Ismertesse a *termékenység és a reprodukció* mérésének legfontosabb fogalmait és módszereit.

Irodalom:

Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 21-26.

Kapitány Balázs – Spéder Zsolt, 2015. Gyermekvállalás. In.: Óri, Monostori, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2015.*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 41-56.old. (letölthető)

Kamarás Ferenc, 1996. Születések, termékenység, családtervezés In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH-ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék, p. 171-190.

Rowland, D.T. 2003. *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 229–251.

6) Mutassa be a halálozás mérőszámait! Ismertesse a *halandósági tábla* típusait, szerkesztésének lépéseit és mutatóit.

Irodalom:

Józan Péter, 1996. Halálozások, halandóság. In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 242-267.

Józan Péter, 1996. A halandósági tábla. In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*, KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 282-290.

Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 31-40.

Kovács Katalin – Óri Péter 2009. Halandósági különbségek. In. Monostori Judit, Óri Péter, S. Molnár Edit, Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai Portré 2009*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 59-66. old. (letölthető:

http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/DemPort/05kovacs_ori.pdf)

Rowland, D.T.(2003): *Demographic methods and concepts*. New York: Oxford University Press: pp. 267–298.

7) Ismertesse a *népeségszerkezet és az öregedés* elemzéséhez használt egyszerű és összetett mérőszámait (korfa, korcsoportok megoszlása, idősödés indexei) és jelezze ezek alakulását!

Irodalom:

Bálint Lajos – Spéder Zsolt 2012. Öregedés. In.: Óri, Spéder, szerk. *Demográfiai Portré 2012*. Budapest: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 89-102. old. (letölthető:

<http://www.demografia.hu/index.php/kiadvanyok/demografiai-portre>)

Klinger András, 1996. A népesség száma és struktúrája(részlet). In: Kovacsicsné Nagy Katalin et al. (Szerk.): *Demográfia*. KSH ELTE Állam és Jogtudományi Kar Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszék pp. 41-53.

Kapitány Balázs (szerk.) 2015. *Demográfiai fogalomtár*. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, p. 2-15.

8) Ismertesse a lineáris regresszió módszerét, használatának előfeltévesít, az alkalmazott becslési eljárást!

Irodalom:

Bálint Lajos, é.n., *Lineris regresszió*. Kézirat

Moksony Ferenc, 1999. *Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése*. 3. fejezet. A tapasztalati következmények statisztikai elemzése. Osiris, Budapest, p. 45-106.

9) A lineáris regressziós modellek illeszkedése, és az illeszkedés jóságáról.

Irodalom:

Bálint Lajos, é.n., *Lineáris regresszió*. Kézirat

Hunyadi László, 2000. Determinációs együtthatóról. *Statisztikai Szemle* 78(9): 753-769.

Moksony Ferenc, 1998. A kicsi szép. A determinációs együttható értelmezése és használata a szociológiai kutatásban. *Szociológiai Szemle*, 77. évf. 4. sz. 3–17. old.

10) A történeti demográfia tárgya, speciális forrásai és módszerei, kutatási programok és eredmények

Irodalom:

Faragó Tamás, 2003. Történeti demográfia. In Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe*. Osiris, Budapest, 302-340.